

P. KAREL SPINOLA T. J. / TŘI LISTY Z JAPONSKA

Panu Massimilianu Spinolovi, bratranci

Loňského roku jsem několikrát psal našim strýcům, ale poněvadž jsem nedostal odpovědi, přestal jsem to dělati a psal jsem buď milánskému otci provinciálovi, nebo pateru rektoru koleje janovské, aby jim dali o mně zprávy. Přece však když mi P. Pedro Moréjon, který jel odtud do Říma, a P. Niccolo Spinola psali, že se Vaše Seňorie po smrti Dona Agostina stala hrabětem tassarolským a že na živu už nezůstal než Don Ferdinand, jehož list jsem obdržel loni, nechtěl jsem pominouti příležitost, abych Vám oznámil, jak skvělého dobrodiní se mi dostalo od Našeho Pána, a snad jste už o tom slyšel, že jsem totiž uvězněn pro naši svatou víru. Přihodilo se to krátce po půlnoci dne 14. prosince 1618. Až do konce července 1619 jsem byl se svými společníky držen pod slaměnou střechou, kde jsme prožívali některých úlev, ačkoliv kolem dokola byly palisády a strážé. Ale 7. srpna nás zavřeli do vězení mnohem tužšího, 24 stop zdělí a 16 stop zšíří, ve tvaru klece s prkny ne zcela přiléhavými, vystaveného všem větrům i dešti, ale pod ochranou Páně. Je nás tu osm řeholníků, z toho čtyři dominikáni, z nichž jeden se jmenuje Angelo Orsucci a je z Lukky, tři františkáni a z Tovaryšstva jen já od té chvíle, kdy 7. ledna loňského roku odešel do nebe Fr. Ambrosio Fernandez, Portugalec, který byl zatčen se mnou a zemřel jen žalem a zimou. Pak je tu 15 Japonců, ze kterých jsou někteří katechisté, jiní sluhové.

Velice jsem trpěl jak nepohodlností místa, tak nedostatkem potravy. Dvakrát jsem těžce onemocněl a několikrát se mi zdálo, že zemřu pouhou slabostí, ale Pán mi prodloužil život, jen abych ještě trpěl v jeho službách. Na začátku jsme dostali zprávu, že nás nalodí do Číny nebo na Filipiny, když nám však potom postavili tento žalář, řekli nám, že je rozhodnuto, že tu zůstaneme až do své smrti, ale že nás nechtějí zahubiti, aby nám nebylo dopřáno této radosti, neboť viděli naši touhu po obětování života za víru; nechápou tito lidé, že nám tím připravují jen delší mučednictví, které je tím záslušnější. A kdo ví, zda se císař, až uvidí, že neumíráme, ale že tu žijeme plni radosti a útěchy a že náš život ve vězení jest ustavičným kázáním k užítku celého Japonska, nerozhodne poslati nás do nebe? Zatím tu tedy ve dne i v noci konáme různá cvičení duchovní, spojujeme s tím mrskání, kajicnické košile i jiné umrtvování a největší útěchu máme v tom, že denně můžeme obětovati mši svatou, neboť zvláštním řízením Prozřetelnosti Boží mohla sem býti tajně dopravena roucha kněžská a jiné nezbytné potřeby. Dokud totiž jsme jich neměli, nemohli jsme se po několik měsíců živiti pokrmem života. Jsem nekonečně šťasten ze skvělého dobrodiní, kterého mi Náš Pán dopřál tím, že mě přivedl do těchto krajin. Toho si vážím nade všechna důstojenství, která by mi mohl nabídnout svět, a to právem, neboť svatý apoštol Pavel, když byl uvězněn, více se chlubí svými pouty než svou činností apoštolskou a sám sebe nazývá vězněm v Pánu. Jistě bych měl býti zmaten a rdíti se sám před sebou, vidím-li své slabosti či lépe řečeno úplný nedostatek zásluh, kterými bych měl dosáhnouti tak vysoké přízně, a uvažuji-li, že mezi tolika řeholníky života opravdu svatého, kteří opatrovali tuto vinici s neslýchanou námahou, ráčil Bůh svým pohledem utkvěti na mně, který se jim ani svými schopnostmi, ani zásluhami zdaleka nevyrovnám. Přesto se utěšuji slovy svatého Pavla: Nezáleží na tom, kdo chce, ani na tom, kdo běží, nýbrž jen na Bohu, který činí své milosrdenství. A také jsme viděli několikrát, jak Velebnost Božská odepřela tuto milost velkým svatým, kteří po ní toužili a kteří ji vyhledávali, a udělila ji velikým hříšníkům, abychom všichni pochopili, že jí nelze dosáhnouti

jinak než zvláštním dobrodiním a milostí nebes a že nikdy ji nemůžeme prisuzovati svým zásluhám.

Chtěl jsem se o tuto zprávu sdělit s Vaší Signorií a spolu i se všemi našimi příbuznými, aby ti všichni blahopřáli k tomu, že mají příbuzného, který je vězněm pro svatou víru a takřka už vidí předvečer dne, kdy bude z této příčiny poslán na smrt, a právě tak k tomu, že tenkrát, když císař vypověděl všechny řeholníky, odepřel [jsem], byť i se souhlasem svých představených, odejít z Japonska, ale rozhodl jsem se, že tu zůstanu, abych tu společně s mnoha jinými členy Tovaryšstva i jiných řádů vzdělával křesťany a získával nové. Ať děkují Bohu a dávají na tento úmysl sloužili mše, aby mi dopřál dovršení tak slavného dobrodiní a nedopustil, abych z tohoto vězení vyšel jinak, než abych byl z lásky k Němu ukřižován nebo za živa upálen. Ať si této milosti váží tak, jaká skutečně jest, totiž nekonečně vyšší než důstojenství, šlechtictví a bohatství, kterého užívají; všechno dobro časné, není-li spojeno s životem svatým, se zachováváním příkázání a s ušlechtilým podílením chudých a řeholníků tím, čeho se jim dostalo jen štědrostí Boží, jest velikou překážkou spásy. Ať si vzpomenou na to, že život je nejistý, smrt však nepochybná a že smrt je oloupí o všechny světské statky ve chvíli, kdy se jí nejméně nadají, a že si s sebou nevezmou nic než dobré skutky, které v životě vykonali; pak jasně poznají nesmírnou cenu námah a útrap, vytrpěných ve službě Boží. Už mnoho lidí, kteří nebeským osvětlením poznali toto tajemství, ušlechtilé pohrdlo šlechtictvím, bohatstvím, svobodou, panstvím i vládou nad královstvími a nad říši a uchýlivše se na poušť nebo uzavřevše se do domů řeholních, strávili celý svůj život v úkonech nejpřísnější kajícího a v rozjímání o životě a smrti našeho Vykupitele, snažíce se býti mu podobni pokorou a životem v chudobě.

Ó pánové! Kdyby vám bylo dáno, abyste poznali blaženost, kterou náš nejsladší Spasitel poskytuje těm, kteří mu slouží a trpí z lásky k němu, pak byste jasně viděli, jak klamně jsou rozkoše, které svět slibuje, ale dáti jich nemůže, a jak málo tyto rozkoše uspokojují srdce, které může uspokojiti jen Bůh! Co se týká mne, mohu říci, že dnes začínám býti žákem Našeho Pána; a v nejbolestnějších zkouškách a nejkrutějších nesnázích, které jsem přestál v tomto vězení, když už se mi zdálo, že podlehnu už pouhému hladu, vždycky jsme pociťoval útěchu tak živou, že jsem to rozvažoval za svrchovaně štědrú odměnu za všechny námahy ve službě Boží. A i kdyby se toto mé uvěznění mělo prodloužiti na mnoho a mnoho let, nezdálo by se mi to ničím; tak veliká jest má touha, abych trpěl pro toho, který odměňuje tak velkolepě, už v tomto životě, všechny práce a námahy a který působí, že i samo utrpení nabývá žádoucnosti a drahocennosti, a to tím spíše, [že] základní pohnutkou k službě Bohu jest to, že On sám je svrchovaným původem všeho dobra a že jest nanejvýše spravedlivě sloužiti Mu bez jakýchkoliv nároků, ba i bez myšlenky na nějakou odměnu. Za jedné z nemocí, kterými jsem byl postižen (byla to zhoubná nepřetržitá horečka, která trvala sto dní), viděl jsem se zbavena veškeré pomoci lidské, ba i nezbytné potravy, kterou si vyžadoval můj stav; všichni i se mnou už se domnívali, že umřu. V téže době jsem však překypoval radostí a v celém svém předcházejícím životě jsem nepocítil útěchy tak živé, že jsem radostí jásal, a zdálo se mi, že prolomím bránu nebes. Utěšuje-li tedy Pán takovým způsobem služebníky své zde dole, jaká je asi rozkoš a blaženost, kterou jim připravil v nebi, které jest pravým místem odplaty? Služme tedy, pánové, tak dobrému a milosrdnému Bohu! Přestaňte si už mysliti, že těžko jest na uzdě udržovati vášně a umrtvovati na ten čas těla, a buďme si vědomi toho, že trpíme-li zde s Naším Pánem, budeme pak s ním věčně vládnouti v nebi, ale bez utrpení že tam přijíti nelze.

Vzpomínám si s láskou na pány Ferdinanda a Alessandra Spinolu i na paní dcery dona Frabrizia; srdečně se poroučím všem ostatním našim příbuzným a zároveň se loučím se všemi

i se svou vlastní, neboť jsem už tak zesláblý, že nevím, dočkám-li se dne, kdy bych vám mohl ještě psáti. Denně budu na všechny pamatovati při mši svaté i při svých modlitbách, a budu-li brzy uznán za hodna, abych vstoupil do Jerusalema nebeského, na nikoho z Vás nezapomenu. Sbohem, sbohem, na shledanou v ráji!

V tomto vězení v Omuře, 26. února 1621

Karel, vězeň pro víru v J. K.

Nuziu Vitelleschimu, generálu T. J.

Nejdůstojnější v Kristu náš Otče!

1. Letos v červenci obdržel jsem jako odpověď na několik listů od Vaší Otcovské lásky list z roku 1619 a přesvědčil jsem se o tom, čeho jsem si všiml již v létech minulých, že listy konsultorů přicházejí velice pozdě, takže Vaše Otcovská láska nemohla býti včas upozorněna, aby mohla vydati vhodná nařízení a předejít věci nevhodné, které pak následují. Je úplně jisto, že se zabrání mnohým zmatkům a mrzutostem podřízených, je-li vždy na místě visitator, a proto všecko záleží na tom, aby listy konsultorů docházely rychle, právě tak jako list otce provinciála, aby tak Vaše Otcovská láska, dobře zpravená o všech věcech, mohla ho uvědomiti o tom, co pokládá za nejvhodnější pro slávu Boží a pro dobro této provincie. To, co bych teď mohl odpověděti k věcem, kterých se Vaše Otcovská láska dotýká ve svém listě, napsal jsem už před tím, než jsem byl uvězněn, v listech, na které poukazuji, neboť teď už mi nenáleží, abych zasahoval do řízení, a nemohl bych to dělati ani při nejlepší vůli, poněvadž o tom, co se děje, nic jistého nevím a děkuji Pánu za to, že tímto způsobem mě zprostil úřadu prokurátora i konsultora provincie, jakož i mnohého rozptylování i nepříjemností, a za to mi poskytl místo i čas k péči o spásu a zdokonalení duše vlastní. A dobře vím, jak mám takové příležitosti, abych tomuto novému svěření byl práv.

2. V březnu tohoto roku psal jsem Vaší Otcovské lásce v listě poslaném přes Filipiny o tom, co se v tomto vězení zatím sběhlo, a nyní to činím v listě, posílaném přes Indii, což jsem v minulých letech činiti nemohl, poněvadž pokaždé, když první lodí z Makaa odplouvaly, byl jsem nemocen. Podle zpráv dosud došlých a potvrzených z rozličných míst měl nagasacký místodržící Goroku před svým odjezdem ke dvoru a před počátkem nového roku japonského popraviti všechny Japonce, kteří nám jsou věrní, a mnozí se domnívali, že učiní totéž i s námi a jinými Evropany, ale nikomu to neprozradil, aby se mu nesběhlo ze sousedních míst mnoho křesťanů, kteří by to jistě udělali, jakmile by se o tom dověděli. Proto jsme se už všichni na to připravili a očekáváme ten den s velikou radostí a zvláštními úkony pokory, vzájemně se odprošující, a někteří se i veřejně mrskají za to, že dávali špatný příklad, a i mezi Japonci, kteří jsou většinou hrubí a zpravidla méně zbožní, se pozorovalo takové zanícení a touha po obětování života ve službách Bohu, že jsme všichni až žasli a zřejmě jsme poznávali účinek milosti božské. Mezi nimi zvláště vynikl můj sluha Jan, který po vyznání svých hříchů dával na jevo, že je ve vytržení a že jeho touze, aby z lásky k Pánu mohl prolíti krev, zdála se každá hodina rokem. Také všichni zdejší řeholníci řekli, že na něm neshledali ani jediné chyby, a proto nenalézali nic, co by mu měli odpouštět. Je to výsledek toho, že se tu vytrvale modlí růženec nebo rozjímá o nějaké věci dobré, aniž tím někoho obtěžuje. A poněvadž tu všichni ostatní nosí různé hábity podle řeholí, které zachovávají, i mně se zdálo, že se snad rmoutí nad tím, že by on sám měl přijít na místo umučení bez jakéhokoliv zvláštního roucha. I rozhodl

jsem se darovati mu černý plášť s vymalovaným jménem Našeho Pána, a to ho tak potěšilo, že nemohl utajiti radost ve své duši.

3. Pak nadešel očekávaný den. Byl to 9. únor a při východu slunce připlula bárka s vojáky a (korporálem) desátníkem, poslaným od nagasackého místodržícího a všichni jsme si mysleli, že přichází provést rozsudek. Neučinil však nic jiného, než že obnovil soupis jmen, příjmení a doby, od které byl jedenkaždý z nás ve vězení, a přivedl sem pět dalších Japonců, kteří dlouho byli vězněni v Nagasaki za to, že sloužili křesťanům dobrou radou a čtením duchovních knih, a vidouce, že by je místodržící propustil na svobodu, kdyby mu slíbili, že už nebudou dělati takové věci, nechtěli mu to slíbiti, nýbrž velkodušně odpověděli, že každý podle svých schopností bude křesťanům poskytovat rady a vzdělávat je ve věcech, týkajících se spásy. Po této odpovědi se místodržící rozhodl, že je dá popraviti, ale na dotaz křesťanských regentů, nechce-li si dříve, než to učiní, vyžádati dobré zdání královské rady, poslal je zatím do tohoto vězení, aby svými radami nepodněcovali těch, kteří je stále navštěvovali. Čtyři z nich sloužili Tovaryšstvu jako dožikové, někteří byli vychováváni od našich už od svého dětství, všichni pak byli mými známými jakož i členy kongregace, dokud jsem je měl na starosti. Byli s našimi Otcí vypovězeni do Makaa, několik let tam konali služby, když však viděli, že představení je do Tovaryšstva přijmouti nehodlají, vrátili se do Japonska, uchýlili se do hor u Nagasaki a vedli život poustevnický, ale bez zvláštního roucha, pomáhali křesťanům poučnými slovy a dobrými radami, vždy však prohlašovali, že jsou našimi syny a žáky, a zpovídali se našim otcům, přijímajíce od nich pokyny a poučení o způsobu života.

4. Jakmile se tu octli, ihned se prohlásili za mé duchovní syny a prosili mě, abych prý za ně ráčil orodovati u otce provinciála, aby je přijal do Tovaryšstva. Dopsal jsem tedy otcí a ten, když se o tom poradil, odpověděl, abych prý je, není-li podstatné překážky, přijal za novice, poněvadž se mluvilo o tom, že Goroku, aby si nepohněval řečené regenty nagasacké, neposlal je na popravu sám, nýbrž vydal rozkaz vladaři tohoto státu omurského, aby je po jeho odjezdu ke dvoru počátkem druhé lundy dal popraviti. Připadalo to na den 23. března, a poněvadž otec provinciál právě dlel mimo Nagasaki, taková byla odpověď, že když právě byly dodány potřebné oděvy a dne 21. března přijímali Tělo Páně už v oděvu řeholním, vykonavše rozjímání, týkající se povolání i mučednictví, které je očekávalo, zdálo se mi za dobré vyčkati až do svátku Zvěstování, poněvadž to byl den, kdy prý jsme měli býti už na jisto popraveni, a mému sluhovi Janovi poslal otec provinciál patent bratra Tovaryšstva, jaký se udílí zvláště zasloužilým, a s tím byl velice spokojen.

5. Nicméně všecko se ukázalo klamně a zdá se, že to tak řídila Prozřetelnost Boží, aby tyto Japonce pobídla k nové horlivosti a zbožnosti, která dlouhým vězněním a odkladem mučednické smrti ochabovala, a aby se dovršila touha těchto bratří, kteří tak dlouho usilovali o to, aby se stali řeholníky, a nepřestávají se uctivě obdivovati divným prostředkům, kterých užil Pán, aby je přivedl sem, kde by mohli vstoupiti do noviciátu, ačkoliv je tu nedostatek místa a neklid, který vládne mezi tolika osobami různých povah a různého založení, zvláště když tu jsou i osoby pouze světské, které nikoho neposlouchají, takže tu nemohou žiti v uzavřenosti, která se zachovává v zařízených noviciátech a velice napomáhá zbožnosti i konání duchovních cvičení s náležitým prospěchem a pozorností. Nicméně to všecko je vyváženo ustavičnými úkony pokory a trpělivostí ve velkém nedostatku potravy i oděvu v nemocech bez léků, v ustavičném zápachu, nečistotě a chudobě ve všech věcech až po dřevěné nádoby, ze kterých jíme, a jistě není žebráka, který by z takových jedl, hlavně však tím, že stále jsou připraveni obětovati svůj život tak, aby buď byli popraveni, nebo zemřeli tady z lásky k Pánu, a že se to všecko děje v takém stavu, kdy cítí, jak ztrácejí síly a klesají pouhým hladem, jakož i mně se častokrát přihodilo! Až dosud dávali dobrý příklad, snažíce se

přesně zachovávat pravidla řeholní a naučiti se tomu způsobu rozjímání a umrtvování, který se pěstuje v našem Tovaryšstvu, dokud si nemoci, které mě dvakrát srazily na mnoho dní, jakož i nemoci, které v nestejném čase postihly dva z nich, a pak mimořádné vedro, kterým tu všichni trpíme v létě, nevynutily přerušit cvičení a částečné uvolnění tětív napjatého luku.

6. Dne 29. dubna byl sem přiveden fr. Jacinto de S. Dominico se svým dožikem Tomášem a posléze uprostřed srpna fr. José de S. Dominico s jedním dožikem, s nimiž náš počet stoupl na třicet, takže stěží jsme mohli spát, nemajíce už mezi sebou ani nejmenší mezery. Na první zprávu o mučení, chystaném na začátku února, udělil superior dominikánů hábit jednomu japonskému dožikovi, který byl uvězněn už půl druhého roku před mým příchodem, zahájil jeho noviciát, po několika měsících udělil hábit druhému a z těch dvou by měli později býti kněží, ale spíše se zdá, že už odsud nevyjdou než k umučení. Superior františkánů udělil hábity třem jako koadjutorům, ze kterých dva by měli naději na dosažení kněžství, kdyby totiž unikli smrti, a jednomu udělil hábit třetího řádu, takže teď je tu devět skutečných noviců tří řádů a vězení, které bylo zřízeno na zkázu naší svaté víry, stává se nyní noviciátem řeholníků, a bude-li se poprava oddalovati, jsou tu další, kteří také na to čekají a podrobují se prvním zkouškám.

7. Počátkem července se roznesla zpráva, která stále se potvrzuje z různých míst a od různých osob, které přišly ode dvora, že byl nad námi vynesena rozsudek, že máme býti za živa upáleni, a Vaše Otcovská láska může si představit naši radost z toho, že máme býti obětí zápalnou in odorem suavitatis. A poněvadž vladař tohoto státu poznal, že vojáci, kteří nás hlídali, opatrovali nám jako věrní křesťané všechny potřebné věci a někteří přicházeli k zpovědi, velkodušně vyznávající víru, kterou před tím ze strachu zapřeli ústy, a odnášeli odtud mnoho dopisů, psaných k povzbuzení a útěše křesťanů, vyměnil strážce a zařadil do nich několik odpadlíků, kteří se zavázali přísahou, že ani dovnitř ani ven vůbec nic nepustí, a tak jsme se zase vrátili k bývalému postu, o které jsem Vaší Otcovské lásce psal přede dvěma lety, zvláště když strážce, poznávající z určitých známek už několik měsíců před tím, že jsou prozrazeny, neodvážily se připustit, aby se nám volně donesla nějaká potrava jindy než za tmavé noci, a následkem toho nám nastala nouze o mnohé věci. Ale nyní se zdá, že Pán chce, abychom postrádali všeho, co ulehčuje život, neboť už ani hostie, ani listy nemohou docházeti než velice zřídka, a nevím, zda i tento list bude moci býti vynesena včas, než odplují první lodi. A tak nás Pán třeští, abychom byli hodni koruny, která je připravena, a třeba je hlad už citelný a síly ochabují, dopřává nám Božská Velebnost zdraví a takového veselí, že se zdá, že jsme v tomto vězení opravdu pro víru, poněvadž ustavičně trpíme, a třeba nám od našich věrných přicházela i potrava a rozličné dary, styděl jsem se za to, že se mi dostává tolik zbytečných laskavostí, a mé vnitřnosti, ochablé postem, nesnášely už obvyklé množství a mohl jsem jísti jen skrovně. Nyní nám píše z Nagasaki, že prý tam budeme přivedeni, aby se to zkusilo s tamními vězni japonskými, podaří-li se je svést k odpadu mučením, a tak všichni se na to připravují a my činíme totéž.

8. Snad se už Božské Velebnosti zlíbí, aby se skončil náš úkol, neboť tímto způsobem zřejmě už nemůžeme žít dlouhou, a z toho tedy činím závěr, že toto je už poslední list, který Vaší Otcovské lásce píše, a vrhaje se jí k nohám, pokorně prosím o svaté požehnání a o to, aby mě při svatých obětech a modlitbách doporučila Bohu a právě tak mě doporučila i otcům a bratřím.

V tomto vězení v Omuře 28. září 1621 Vaší Otcovské lásky nehodný sluha a syn v Pánu Karel, uvězněný pro Svatou Víru.

P. Jeronými Ruizovi, visitátoru Číny a Japonska

Psal jsem Vaší Reverenci roku loňského. Od té doby, koncem července, nám vyměnili strážce, stlačili nás ještě těsněji, snížili příděl potravy, a zato nám dali strážce mnohem přísnější. Bylo to takové, že až na to, co nám po mnohém naléhání vymohl pan Luís Figuerredo, aby nám totiž nagasacký místodržící něco poslal, nic jiného k nám neproniklo. I pohan, kterému je svěřena naše výživa, zacházel s námi hůře než jindy a ubíral nám i z toho, co byl povinen podle rozkazu vydávati. Celou zimu jsem strávil v zápase s hladem a až do návratu teplého počasí trpěl jsem mimořádným chřadnutím těla. V téže době následkem nedostatečné a špatné výživy jakož i jiných obtíží, především těsností místa, neboť od měsíce září zvýšil se ve vězení náš počet na 32, většinou jsme onemocněli málem na smrt. Mimo to P. Sebastian, jakož i já a bratři novicové trpěli jsme často horečkou, nemocemi a prudkými bolestmi žaludku. 20. června loňského roku mě přepadla vysoká horečka, která trvala až do 15. července a už se mi zdálo, že umřu. Ale bez lékaře a bez jakéhokoliv léku, jemnějšího než všední lék vězeňský, nabyl jsem opět zdraví, třebaš jsem jako kost a kůže a dosud se neudržím na nohou bez závratí. Buď však Pán Náš za všechno veleben, neboť je patrné, že nás chtěl všechny zachovati k tomu, abychom byli obětováni všichni společně. Od svátku našeho blahoslaveného Otce Ignáce čili od Gorokova návratu do Nagasaki byly naše strážce náhle zdvojnásobeny. Byli jsme tím poněkud překvapeni, ale o příčině toho jsme se dověděli z dopisu z Nagasaki. Řekl prý totiž Goroku omurskému vladaři Ukodonovi, že nyní už vězení vyprázdní a že zemřou i ti, kteří jsou věznění v Hiradu. Také jsme se dověděli, že 19. srpna byli za živa upáleni dva řeholníci, zajatí do Holanďanů, a že tutéž smrt máme podstoupiti i my. Tato zpráva byla potvrzena minulou sobotu, když Ukodono přišel s velikým průvodem prohlížet vězení; i nabyli jsme přesvědčení, že se náš případ brzy skončí. Od té chvíle se připravujeme a denně očekáváme hlas: Ecce sponsus venit! Proto jsem se rozhodl rozloučiti se se všemi kněžími a bratřími; nemám však k tomu dosti prostředků, ani času, ba ani místa a ani nevím, budu-li Vám moci tento list odeslati.

Denně se obdivuji nekonečnému milosrdenství Božímu, které tak velikému hříšníkovi, který tak málo těžil z prostředků a příležitostí, které mu byly poskytovány za jeho života v Tovaryšstvu a zvláště za těchto let ve vězení, ráčilo prokázati tak neocenitelnou milost, že má býti za živa upálen pro Jméno Boží. Vzdávám mu tisíce díky, jak mohu a umím, a zapřisahám Vaší Reverenci a všechny ostatní otce a bratry, aby mi laskavě pomohli vzdávati tyto díky. A padaje k Vaším nohám, které objímám a pokorně líbám, prosím o odpuštění všech mých nedostatků. Objímám každého z našich a loučím se s každým až do našeho shledání na Hoře svaté.

Saraba! Saraba!

30. srpna 1622

Karel, odsouzený k smrti pro svatou víru